

a 6 § 1 autom. zák. rukou společnou a nedílnou. Posuzuje-li se věc s vyloženého právního hlediska, netřeba se obíratí vývody dovolání, pokud brojí proti názoru odvolacího soudu, že J. podniky odpovídají podle §§ 1313 a) a 1302 obč. zák.

Čís. 16770.

Principál není ani občanskoprávně zavázán z úvěru poskytnutého na základě směnek podepsaných za něho jen jeho kolektivním prokuristou samým, jestliže jednání kolektivního prokuristy dodatečně neschválil ani nedostal zapůjčenou valutu, a to ani tehdy, když právní zástupce pověřený principálem k opovědi kolektivního prokuristy u obchodního rejstříku prohlásil bez zvláštního zmocnění principálova vůči zapůjčitelu, že jest prokuristu pokládati za samostatného prokuristu.

(Rozh. ze dne 2. března 1938, Rv I 261/37.)

Proti žalobě, již se žalující firma G., obchodní akciová společnost v P., domáhala na žalované veřejné obchodní společnosti firmě »Závody M. M. ve F.« zaplacení 30.000 Kč s přísl., které podle tvrzení žalující firmy zapůjčila, přijavši k eskomptu 3 směnky po 10.000 Kč, vystavené pod firmou žalované a akceptované Josefem G. a Josefem K., jimž vyplatila pro žalovanou 30.000 Kč, namítla žalovaná, že Josef K. byl úředníkem prodejny žalované firmy v P., že v této vlastnosti nebyl oprávněn zastupovati a znamenati žalovanou společnost, že podáním ze 24. října 1934 opověděla žalovaná k zápisu do obchodního rejstříku pražskou pobočku a kolektivní prokuru Josefa K., která jej opravňovala k zastupování a znamenání žalované výhradně jen s jedním z veřejných společníků, že však zápis ten nebyl proveden, a samostatnou prokuru žalovaná Josefu K. nikdy neudělila, konečně že směnečnou valutu neobdržela. Soud první stolice uznal podle žaloby. Důvody: Úvěrové jednání, z něhož je žalováno, bylo vedeno za tím účelem, aby mohla býti zřízena prodejna žalované v P. Byl tudíž Josef K. ve smyslu čl. 42 obch. zák. zmocněn k uzavření úvěrového jednání, o něž jde. Podle názoru soudu však žalobkyně plným právem pokládala Josefa K. za zmocněnce ve smyslu § 47 obch. zák. k uzavření úvěru u žalující firmy. Podle čl. 47, odst. 2, obch. zák. jest obchodní zmocněnec oprávněn k uzavření závazků směnečných, k přijímání zápůjček a vedení sporů jen, bylo-li mu takové oprávnění uděleno. Ustanovení to nepředpisuje, aby bylo zmocněnci dáno oprávnění k určitému převzetí závazků, tedy v souzeném případě k uzavření úvěru u žalobkyně ve výši 60.000 Kč, nýbrž stačí, aby bylo dáno takové zvláštní oprávnění všeobecně k uzavírání závazků směnečných, k přijímání zápůjček a pod. V souzeném případě jde o obchodní úvěr, který byl povolen žalované a utvrzen směnkami. Tím, že na dotaz byla jí dána odpověď právním zástupcem

žalované firmy, že K. jest samostatným prokuristou, dala žalovaná dle názoru soudu dostatečným způsobem najevo, že jest oprávněn i k uzavření úvěrových jednání a k přijetí zápůjčky. Že Josef K. všeobecně vystupoval jako ředitel žalované firmy a její samostatný prokurista a že nebylo příčiny mu nevěřiti, potvrdil sám Dr. Sch. Poměr Josefa K. k principálovi žalované — k veřejnému společníku Hugovi M. — byl vysvětlen slyšenými svědky, podle nichž Josef K. požíval plné důvěry, pracoval úplně samostatně, stran prodejen v malém u M-a vše prosadil, zejména zřízení prodejny G-ovy. Podle toho, co uvedeno, projevovala se plná moc Josefa K. v tom rozsahu, že musil býti třetími osobami pokládán za zmocněna samostatně zřizovati prodejny v malém a uzavíratí potřebná jednání určená k tomu účelu a tudíž i přijmouti zápůjčky učiněné k zřízení nové prodejny. Zajisté by se přičilo zásadám poctivosti v obchodním styku, kdyby neměla býti žalovaná pokládána za zavázanou z přijetí zápůjčky jejím zaměstnancem, o němž její právní zástupce Dr. Sch. dal ujištění, že mu byla udělena samostatná prokura, neboť jinak nemohl míti příkaz k dodatečnému oznámení samostatné prokury, a jehož vystupování a poměr jeho k principálovi žalované firmy nasvědčovaly takovému zmocnění. Z jednání Josefa K., k němuž veřejný společník Hugo M. choval plnou důvěru a u něhož Josef K. vše prosadil, zejména i zřízení prodejny, pro niž byl opatřený úvěr získán, když byla jeho prokura i právním zástupcem žalované potvrzena, musila u třetích osob, zejména u žalující firmy vzbuditi přesvědčení, že se přijetí zápůjčky děje v úplném dorozumění a na příkaz centrály žalované firmy. O d v o l a c í s o u d potvrdil napadený rozsudek. D ů v o d y: Jest rozlišovati mezi prokurou podle čl. 41 obch. zák. a obchodním zmocněním dle čl. 47 obch. zák. Podle čl. 41, odst. 2, obch. zák. lze nabýti prokury též výslovným označením zmocněnce jako prokuristy. Prokura opravňuje (čl. 42 obch. zák.) k veškerým jednáním soudním i mimosoudním a k právním jednáním, jež s sebou přináší provoz obchodního podniku. Prokura jest absolutně neomezitelná co do jejího zákonného objemu a může býti omezena jen prokurou společnou (kolektivní). Není-li prokura zapsána v obchodním rejstříku jako kolektivní, nelze třetímu namítnouti nedostatek součinnosti jednoho z kolektivně oprávněných, ledaže by o kolektivnosti prokury věděl (čl. 46 obch. zák.). Podle judikatury není prokura závislá na zápisu do obchodního rejstříku. Zápis požadovaný čl. 45 obch. zák. jest pouze předpisem pořádkovým. K udělení prokury se nevyžaduje žádná forma a může býti udělena i mlčky (rozh. nejv. soudu ze dne 16. července 1923, Rv I 298/23). Naproti tomu obchodní zmocnění ve smyslu čl. 47 obch. zák. jest založeno tehdy, pověřil-li principál někoho vedením svého podniku, aniž mu udělil prokuru. Takto pověřený vedoucí podniku potřebuje k uzavření zápůjčky nebo směnečného závazku výslovné a zvláštní plné moci, která jest omezitelná. Rozsah a formu obou uvedených plných mocí bylo nutno si ujasnit pro rozhodnutí souzeného případu. V souzené věci jde hlavně o to, zda skutkové okolnosti zakládající praesump-

tivní plnou moc (prokuru) byly vytvořeny spolupůsobením žalované společnosti nebo za její účasti. Bylo již vyloženo, že jde v podstatě o právní ochranu třetích osob, v jejichž prospěch a v mezích jejichž poctivosti a víry dopouští zákon na újmu zastoupeného účinky přímého zastoupení i za zastupovací jednání zástupců nezmocněných, a to proto, že jde o skutkovou podstatu určitého druhu v zákoně vytčeného, jak byla vytvořena zastoupeným nebo za jeho účasti (§§ 1027 a násl. obč. zák., čl. 41 a násl. obch. zák.). Tu pak se nedopouští vyvrácení praesumpce protidůkazem zastoupeného, že zástupce zmocněn nebyl. Žalovaná společnost mohla by podle toho, co uvedeno, namítati jen, že skutková podstata zakládající praesumptivní plnou moc nebyla vytvořena ani jí, ani za její účasti, nebo že osoba třetí byla mala fide. Aplikují-li se tyto zásady na souzený případ, nutno uznati napadený rozsudek za správný. Že Josefu K-ovi byla udělena prokura, žalovaná ani nepopřela. Ježto prokura jest omezená jen prokurou společnou, je řešiti jen otázku, zda žalující akciová společnost věděla o tvrzené prokure kolektivní. Na to jest odpověděti záporně, neboť procesní soud bezvadně zjistil, že Dr. Sch. i Josef K. potvrdili na její dotaz, že Josef K. má prokuru samostatnou. O mala fides na straně žalující nelze proto mluvit. Názor, že si měla žalobkyně dáti předložiti plnou moc, kterou žalovaná dala Josefu K-ovi, nemá v zákoně opory, neboť rozsah plné moci prokuristy jest v zákoně samém. Z toho důvodu nebylo ani třeba, aby žalobkyně konala nějaké šetření o tom, zda Josef K. byl žalovanou zmocněn k uzavření zápůjčky. To právo vyplývá ze samého pojmu prokury. Mimo to skutečnosti zakládající praesumptivní plnou moc byly vytvořeny žalovanou, neboť udělila plnou moc Dr. Sch. k opovědi odštěpného závodu a prokury Josefa K. Poněvadž Dr. Sch. opověď sám stylisoval, mohl nejlépe a nejspolehlivěji dáti odpověď na otázku, zda prokura Josefa K. jest samostatná či kolektivní. Nehledě dále na to, že podle zjištění procesního soudu měl G. vésti novou filiálku žalované společnosti a že úvěrové jednání bylo vedeno k tomu, aby mohla býti prodejna žalované zřízena, a že byly směnky podepsány Josefem K. pod firmou žalované, mohla se žalobkyně právem domnívati, že se úvěrové jednání vede pro žalovanou. Jinak se odkazuje na odůvodnění napadeného rozsudku.

N e j v y š š í s o u d zamítl žalobu.

D ů v o d y:

S právního hlediska jde o otázku, zda dovolatelka je zavázána občanskoprávně z eskomptního úvěru, který sjednal dne 21. prosince 1934 její vedoucí úředník pražské prodejny Josef K. u žalobkyně tím, že za dovolatelku akceptoval s Josefem G. tři směnky po 10.000 Kč a že je u žalobkyně eskomptoval. Žalobkyně k odůvodnění svého nároku tvrdila, že Josef K. jednal za dovolatelku jako samostatný prokurista, že k tomu byl oprávněn a takto ji zastupoval, o čemž se jí prokázal jednak rub-

rikou opovědi k zápisu pražské odbočky do rejstříku, kterou sepsal Dr. Sch., právní zástupce dovolatelky, jednak dopisem téhož právního zástupce ze dne 7. prosince 1934, doplněným dodatkem ze dne 21. prosince 1934, o tom, že jest Josefa K. pokládati za samostatného prokuristu dovolatelky, což ostavně Dr. Sch. i potvrdil telefonicky vůči zástupci žalobkyně Dr. J.

Dovolatelka popřevši důvodnost žalobního nároku, tvrdila, že sice podepsala opověď k zápisu odštěpného závodu v P., podle níž měl býti Josef K. kolektivním prokuristou, že však zápis ten nebyl proveden, že Josefu K. nikdy samostatnou prokuru neudělila, jej nezmocnila k podpisu smének a k úvěrovému jednání se žalobkyní, že uvedené směnky nebyly platně za ni podepsány a že z nich žádné valuty nedostala.

Prvý soud žalobě vyhověl, při čemž vycházel z názoru, že žalobkyně mohla plným právem pokládati Josefa K. za samostatného prokuristu dovolatelky se zřením na opověď a dopis ze dne 7. prosince 1934 a jeho dodatek ze dne 21. prosince 1934 a hledíc na ústní projev Dr. Sch-a, že Josef K. byl ve smyslu čl. 42 obch. zák. zmocněn k uzavření úvěrového jednání se žalobkyní a že byl i k tomu zmocněn ve smyslu čl. 47 obchod. zák. jako vedoucí filiálky.

Odvolací soud potvrdil tento rozsudek, vycházející v podstatě z úvah, že nutno chrániti žalobkyni jako bezelstnou třetí osobu na úkor zastoupené — dovolatelky —, jestliže skutkové okolnosti, zakládající praesumptivní plnou moc — prokuru — pro Josefa K. byly vytvořeny spolupůsobením a za účasti dovolatelky. Při tom vychází z téhož předpokladu jako první soud, že Josefu K. byla udělena samostatná prokura, že žalobkyně byla bezelstná a že dovolatelka tím, že udělila plnou moc Dr. Sch-ovi k opovědi odštěpného závodu a prokury Josefu K., vytvořila okolnosti, jež zakládají praesumptivní plnou moc — prokuru — pro Josefa K.

Než s právními závěry nižších soudů nelze v souzeném případě souhlasiti. Z opovědi ze dne 22. října 1934 plyne, že k zastupování odštěpného závodu byli oprávněni kolektivně buď veřejní společníci dovolatelky: Hugo M. a komanditní společnost F-ské ocelárny a železářny, nebo jeden z veřejných společníků s prokuristou Josefem K., tedy v každém případě bylo tu stanoveno kolektivní zastupování, a jediné je správný závěr, že u Josefa K. šlo o prokuru kolektivní.

Z toho, že v odstavci »Prokurista« se uvádí: »Pro zastupování a znamenání odštěpného závodu v Praze byla udělena prokura Josefu K.«, neplyne udělení samostatné prokury, nýbrž se tím jen zdůrazňuje udělení prokury, ovšem ve vztahu k předcházejícím dvěma odstavcům o kolektivní prokuře, pokud se týká znamenání firmy firmanty a udání jeho bližší adresy.

Není proto rozhodující a je bez právního významu, jaký výklad o obsahu odpovědi podal právní zástupce dovolatelčin Dr. Sch. ústně (telefonicky) zástupci žalobkyně, a nelze z toho výkladu vyvozovati právní

závazek pro žalovanou, poněvadž zmocnění Dr. Sch.-a k podání opovědi do obchodního rejstříku jej neopravňovalo vydávati jménem dovolatelčím prohlášení o povaze prokury udělené Josefu K. způsobem jiným, než jaký vyplývá z opovědi podepsané dovolatelkou. K změně prokury udělené původně jako prokury kolektivní v prokuru samostatnou bylo by potřebí zvláštního zmocnění dovolatelčina. Nebylo prokázáno, že by byl Dr. Sch. k projevům, jaké učinil ústně a písemně v příčině samostatné prokury pro Josefa K., dostal od dovolatelky zmocnění. Proto nemohl Dr. Sch. činiti za dovolatelku projevy o povaze prokury Josefu K. udělené v rozporu s předpisy čl. 45 obch. zák. a vykládati závazným způsobem pro dovolatelku prokuru udělenou kolektivní proti obsahu opovědi dovolatelkou podepsané.

Zajisté by i tenkrát, kdyby rejstříkový soud shledal potřebu změny nebo opravy předložené opovědi, nemohlo postačiti pouhé prohlášení a výklad právního zástupce opovídací strany, nýbrž bylo by nutné hledíc na čl. 45 obch. zák., aby se takové podání stalo buď firmou osobně, nebo ve formě soudem nebo notářsky ověřené.

Nebylo také zjištěno, že by dovolatelka jinak udělila Josefu K. samostatnou prokuru pro odštěpný závod nebo aspoň mu trpěla, aby jako prokurista samostatný firmu per procura podpisoval (čl. 41 obch. zák.).

Z toho, co uvedeno, vyplývá, že dovolatelka nijak nevytvořila okolnosti, zakládající praesumptivní plnou moc samostatné prokury Josefa K., a mylný je názor odvolacího soudu, že lze na to usuzovati z toho, že dovolatelka pověřila Dr. Sch. k podání opovědi a také k zápisu Josefa K. jako (kolektivního) prokuristy. Projev onoho právního zástupce nemůže, jak vyloženo, přivoditi pro dovolatelku závazek, žalobkyni uplatňovaný, třebas byla bezelstná.

Než žalobní nárok nelze odůvodniti ani s hlediska čl. 47 obch. zák., poněvadž dle druhého odstavce téhož článku je potřebí zvláštního zmocnění obchodnímu zmocněnci k podstupování směnečných závazků a přijímání zápůjček.

Že by takové zmocnění dovolatelka Josefu K. dala, nebylo zjištěno. Josef K. jednal v souzeném případě jako nezmocněný zástupce dovolatelčin, která jednání jeho neschválila a valuty nedostala, jak první soud zjistil.

Není proto pro dovolatelku založen závazek ani s hlediska občanského práva, a bylo proto žalobu jako neodůvodněnou zamítnouti.

Čís. 16771.

Příslušní orgánové konkursního řízení (§§ 79, 81, 118 č. 5, konk. ř.) jsou jedině oprávněni rozhodnouti o tom, zda chtějí nebo nechtějí pojmuti určité věci do konkursní podstaty, a jsou vázáni svým rozhodnutím o vyloučení věci z konkursní podstaty nebo o tom, že určité věci